

Eindverslag monitoring vlinders
op de vlinderidylle 'het Bastion'
stad Veere 2020 t/m 2023

Foto-verantwoording :

Kaft voorkant: Icarus blauwtje en achterkant Oranjetipje; alle foto's behalve het Google-kaartje (pag.4) en de PZC (pag.6) – *Peter Geene*.

Tekst : Peter Geene.

Met dank aan dhr. Eelco van der Ven, gemeente Veere voor de samenwerking bij aanleg en onderhoud van de Vlinderidylle. Alle vrijwilligers worden genoemd en bedankt op pagina 1.

Dank ook aan de eindredacteur van de Prikkebeen, dhr. *Henny Waanders* (Goes) voor zijn tijd en inzet voor deze extra editie van ons Werkgroep-blad; ook dhr. *Niek Oele* (Goes) voor de taalcorrecties. Speciaal wil ik hier nog noemen mw. *Jeanette Betlem* (Kortgene) voor de goede samenwerking bij het tellen !

Peter Geene, Oostkapelle, januari 2024.

Inhoudsopgave:

Inleiding – Pag.2

De monitoring – Pag. 3

Het eerste jaar – Pag. 4

Nachtvlinders van de Veerse Idylle 2020 – Pag. 5

Het tweede jaar – Pag. 7

Het derde jaar – Pag.8

Het vierde jaar – Pag. 9

Conclusies en aanbevelingen – Pag. 10

Interpretatie van schommelende aantallen en factoren – Pag. 11

Trekkers en standsoorten – Pag. 11

De resultaten van verrichte arbeid en aanbeveling – Pag. 12

Tot slot – Pag. 12

Eindverslag van de monitoring vlinders en bijen op de Vlinderidylle 'het Bastion' stad Veere :

2020 t/m 2023.

Inleiding

In 2021 kreeg de Werkgroep Vlinders en Libellen in Zeeland een subsidie van de Provincie Zeeland voor de aanleg van zgn. Vlinderidylles en m.n. die in de stad Veere. Monitoring van de soorten was daarbij de voorwaarde. Dit verslag gaat over beide onderdelen van het project, de organisatie rondom de aanleg met vervolgens als zwaartepunt de monitoring van soorten. In goed overleg met de Gemeente Veere en de Stadsraad Veere werd gekozen voor een plek bij het Bastion. Tussen de jachthaven en het Bastion op de wallen ligt een grasveld, dat door de afd. Openbare Ruimte van de gemeente werd gemaaid, zonder een specifiek doel of idee voor ogen en waarop alleen een ijzeren doel voor voetbal stond. Aan de zuidwestzijde ligt een hoge, brede 'Zeeuwse haag' van struiken en bramen, wat een prima beschutting kon bieden tegen de westenwinden. Besloten werd om in een brede strook van zo'n 80m bij 3-5m. losse plekken af te plaggen en in te zaaien, maar uiteindelijk begroeide de hele breedte van de strook. Het zaadmengsel dat werd gebruikt was samengesteld in overleg met de firma Cruydhoeck met alleen typisch Zeeuwse (Veers mengsel, zie bijlage 1) planten, goed voor 23 soorten waardplanten. Deze firma bood waardevolle service en tips tijdens de afgelopen driejaren. Deze waardplanten zijn kruiden die *twee functies* kennen voor insecten, nl. ten eerste het bieden van nectar en stuifmeel en ten tweede plek voor eitjes en voedsel (blad) voor rupsen c.q. larven.

Vrijwilligers : In januari 2020 werd begonnen met het werk: vijf vrijwilligers van zowel de Werkgroep als GroenLinks (*Ineke Rijken* en twee inwoners van stad Veere) hielpen met het aan-harken, nadat de graafmachine van de gemeente het gras had afgeplagd.

Daarna werd gelijk ingezaaid. In de eerste weken werd opkomend gras gelijk uit getrokken door zowel de buurvrouw, *mw. Nely Houtekamer*, die al eerder bij de gemeente had nagevraagd of er niet iets met bloemen gedaan kon worden ter plekke, als ook door twee inwoners van de stad, *Tiny Polderman* en *Peter Blom*. Alle hulde voor hen. Bij het daadwerkelijke tellen van vlinders werd een lid van de Werkgroep betrokken, *Jeannette Betlem* en ondergetekende. Er is vier maal per maand in het zomerseizoen geteld van mei t/m september in de projectperiode.

Al na twee weken kwam het eerste groen boven de grond en in lente en zomer bloeide het eerste jaar van elke soort van alle planten! Het laagst gelegen deel aan de oostzijde (naast de haven) was het meest drassig en daar kwam vooral de soort Kattestaart boven, een uitstekende nectarplant voor vele soorten zweefvliegen, bijen en vlinders. Het project leek daarmee al meteen geslaagd!

De monitoring

Voor een verantwoorde telling de volgende jaren t/m 2023 werd vooral gekeken naar de inbedding van dit terrein in de omgeving en mogelijke 'aanvliegroutes' voor vlinders c.q. insecten in het algemeen. Het bleek dat aan de noordwestkant van de Veerse Vest (tegenover de molen) het beheer van dat gebied in handen is van de Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ). Een prima combi met onze nieuwe aanleg, omdat daar ter plekke ook al milieuvriendelijk werd beheerd met aandacht voor insecten en hun waardplanten. De dijk rond het Bastion tot aan molen 'de Koe' werd begraaasd door schapen, maar gekeken werd hoe zinvol het zou zijn of deze uitgerasterd zouden moeten worden. Dat bleek niet mogelijk. Wel werd duidelijk dat deze dijk een belangrijke aanvliegfunctie heeft en daarom is besloten om voor de monitoring niet alleen het Bastion te tellen, maar ook de dijk tot onderaan de molen. (zie de vier delen op de kaart). Dit bleek vooral voor de soort **Atalanta** een aardige, zinvolle zet, omdat deze soort massaal in de brandnetels van de droge laagte (IV) zijn eitjes afzet en de volwassen vlinders over het hele gebied rondvliegen. Voor de monitoring werd vier maal per maand geteld, van mei t/m september en alleen vanaf 20°C. Ook is deze route aangemeld bij de landelijke Vlinderstichting, die deze 'cartering in vier delen' overnam. Zo zijn de gegevens beschikbaar voor nadere doeleinden. Het eerste jaar 2020 zou dan gelden als een 'soort nulmeting' omdat er geen data beschikbaar waren uit dit gebied.

De onderdelen I-IV : I = het Bastion; II = drassige laagte; III = dijk; IV = droge laagte.

Het eerste jaar 2020

De eerste maanden van dat jaar werden zoals gezegd, besteed aan het afplaggen, inzaaien en grasvrij houden van het terrein. Vanaf de maand mei werd er geteld, en eind september bleek dat er zestien soorten het gebied hadden bezocht. Een redelijk normaal aantal. Meegeteld is het Gamma-uiltje, een zgn. dagactieve nachtvlinder, omdat deze voortdurend rondvloog. Later zouden we als Werkgroep een keer een avondactiviteit organiseren om ook nachtvlinders ter plekke te vangen. Zie verderop in dit verslag voor de resultaten (zie Tabel 3).

25 mei 2020 : de eerste plantjes.

3 september 2020 : enthousiaste wandelaars.

6 juli 2020 : in volle bloei.

Omdat de doelstelling van een Idylle (vanuit de landelijke brochure van de Vlinderstichting) gericht is op zowel vlinders als mensen in het gebied, bleef er een pad bestaan, tussen de hoge Zeeuwse Haag en de Idylle, voor wandelaars. En werd besloten om de Veerse basisschool De Mandalon erbij te betrekken. Dit zou het beste passen bij een officiële opening. De vrijwilligster Tiny legde contact, er werd een datum gepland, 9 september 2020 en toenmalig wethouder *Pieter Wisse* wilde de opening verzorgen. Ook een infobord kwam in beeld op het wensenlijstje: gekeken werd naar een infopaneel van de allereerste Zeeuwse vlinderidylle bij de Zwaakse Weel. In overleg met medewerkers van natuurmonumenten, *Paul Begijn*, werd eenzelfde opzet gekozen. Werkers van de afd. Groenbeheer van de gemeente maakten een stevig bord op vier poten en een schuin paneel, waarvoor ik foto's en teksten aanleverde. Voor de kinderen van groep acht werden bamboestokken gemaakt met daarop een geplastificeerde foto van een vlindersoort, die moest worden gezocht.

Al met al een hele organisatie, naast het telwerk t.b.v. de monitoring. Maar het eerste jaar werden gelukkig wel zestien soorten geteld (zie tabel 1) met in totaal daarvan 265 exemplaren. Vooral het enorme aantal Kleine Koolwitjes was (redelijk voorspelbaar) met 165 exemplaren. De groei van alle bloemen bleek zeer uitbundig te worden, maar ook het omringende gras deed zijn best helaas. Daarom zijn er enkele vrijwilligers die met de zeis overweg konden, gevraagd om in hoogzomer een keer te maaien. Dat lukte prima dat eerste jaar, maar het zou wel erger worden... Vervolgens moest aan het einde van het najaar besloten worden wanneer en hoe we het hele gebied zouden afmaaien voor de winter. Dat moet i.i.g. na de zaadval voor 't volgend jaar, dus werd het eind oktober. Omdat dit te veel en te zwaar werk was om het handmatig met de zeis te doen, werd de gemeente gevraagd het machinaal te doen en af te voeren. Juist ook dat afvoeren is van belang om de grond niet verder te verrijken met voedingsstoffen uit die planten. En de planten waren zeer uitbundig gegroeid! Probleem bleek eigenlijk al snel dat we hier te maken hebben met in feite te voedselrijke grond... archivaris Peter Blom wist ons te vertellen dat hier in de Middeleeuwen een stortplaats was en dat in de vorige eeuw vanuit Middelburg mensen voor hun tuin hier humusrijke grond kwamen scheppen!

De Public Relations

Omdat publiciteit ruchtbaarheid geeft aan het initiatief en daarmee bewustwording voor mensen over de vlinders, werden Omroep Zeeland en de PZC benaderd. Beide kwamen er op af. Dat had als neveneffect c.q. resultaat dat de Werkgroep Vlinders en Libellen werd benaderd door meerdere mensen die dit ook wilden doen. De eerste die zich meteen meldde was De Schapekop uit Veere, *dhr. Jan Mosman*, die enthousiast was en een stukje grond had tussen Veere en Middelburg om te bewerken. Dezelfde vrijwilligers uit Veere hielpen mee en eind mei dat jaar was die plek ook afgeplagd en ingezaaid. Daarna volgden in de loop van het jaar nog drie initiatieven op Walcheren. Waarvan een derde plek in Veere, aan de Oude Bosweg bij *de fam. Stolwijk* met een oude schapenwei van 3000 m². ! Een groot succes daar. Kortom, dit eerste jaar was een jaar vol met ook diverse organisatorische activiteiten.

Nachtvliners van de Veerse Idylle : gevangen/gezien op 7 en 8 augustus 2020.

In totaal 95 soorten ! Een mooie vondst van de nachtvlinerspecialisten van de Werkgroep, met dank aan de coördinator *Tobi Koppejan*.

Tabel3:

Groente-uil	Gestreepte goudspanner	Zandhalmuiltje
Paardenbloemspanner	Huismoeder	Wilgenstelmtot
Donkere iepenuil	Schildstipspanner	Leverkleurige bladroller
Zilverstreepgrasmot	Gepluimde snuituil	Paddenstoeluil
Halmrupsvlinder / Weidehalmuiltje	Rietsnuitmot	Archips spec.
Brandnetelmot	Oranje/Lichte boogbladroller	Distelbladroller
Bruine snuituil	Metaalkokermot	Windevedermot
Koolbladroller	Peppel-orvlinder	Plakker
Variabele grasmot	Zandhalmuiltje	Hagedoornvlinder
Duikermot	Oranje wortelboorder	Glad beertje
Leverkleurige bladroller	Witstipgrasuil	Schildstipspanner
Windevedermot	Koperuil	Zwartkamdwergspanner
Gewoon smalsnuitje	Bliksemlichtmot	Grootvlekstippelmot
Zandhalmuiltje	Guldenroededwergspanner	Koolbladroller
Rietvink	Gele pelsmot	Groene korstmosuil
Groene korstmosuil	Oranje wortelboorder	Granietmot onbekend
Zilverstreepgrasmot	Schaaruil	Gewoon smalsnuitje
Purperkaartmot	Kleine groenuil	Lichte korstmosuil
Smalle weidemot	Agaatvlinder	Ephestia spec.
Open-breedbandhuismoeder	Vliervlinder	Haarbos
Gewone bandspanner	Oranjebruine grasmot	Haarbos
Graanworteluil	Rietvink	Hageheld
Zwamboorder	Zwartvlekdwergspanner	Drietand / Psi-uil
Mutsjeslichtmot	Schedeldrager	Donkergroene korstmosuil
Levervlekmot	Dromedaris	Hyena
Oranjebruine grasmot	Oranje bandlichtmot	Schedeldrager
Koolmotje	Sint-jacobsbladroller	Gewone worteluil
Donker klaverblaadje	Lijnvalkmot	Mutsjeslichtmot
Paardenbloemspanner	Kokermot onbekend	Witstipgrasuil
Gamma-uil	Porseleinvlinder	Weegbreemot
Oranje/Lichte boogbladroller	Italiaanse kaneelsikkelmot	Bruine snuituil
Metaalkokermot	Zilveren groenuil	Schaaruil

Het tweede jaar 2021

Al snel bleek dus dat de extra vruchtbare grond extra veel hoge planten en bloemen opleverde. Alle soorten kwamen wel op, ook de kleinere Klaproos en de Kamille bijv. maar uiteindelijk, begin zomer, torenden vele plekken hoog boven de andere soorten uit, zoals Boerenwormkruid en Kaardebollen. Wel waren er meer andere insecten, zoals Zweefvliegen en Lieveheersbeestjes, dan het vorige jaar. We telden nu zeventienvlindersoorten en daarvan 218 exemplaren in totaal (tegen 265 in 2020) dus iets minder. Grote afwezigheid was ook weer dit jaar de Kleine Vos, maar dat was het hele Zeeuwse en landelijke beeld ook, helaas.

Dit jaar bleek dat de vele **Atalanta's** (61 ex.) 'aangeleverd' werden van dichtbij, nl. de waardplant Brandnetel van de droge laagte onderaan de molen op de dijk. Vele rupsen verpopten zich daar tot vlinder. Nieuw in 2021 was de soort **Distelvlinder**, een invasieve trekker, die eigenlijk overal wel verschijnen kan. Het **Klein Koolwitje** kelderde qua aantallen van 125 naar 41, wellicht doordat ze last hadden om met hun vleugels tussen de dichtbegroeide beplanting te komen, ondanks dat er veel Koolzaad (de waardplant) op was gekomen dit jaar.

21.07.2021 : passanten.

6.07.2021 : te hoog opgaande planten...

Ook bleek dit seizoen dat de aangrenzende tuin op de hoek van *Nely Houtekamer* een goede "aantrekker" was van soorten die ook in de Idylle rondvliegen : hun tuin staat vol nectarplanten en m.n. de **Gehakelde Aurelia** werd daar veel gezien, na hun rondje buiten de tuin. Dat maakte het lastig om precies te kunnen duiden welke soorten nu wel of niet specifiek afkomen op zo'n nieuwe idyllische bloemenplek.

Grootste probleem werd echter de vergrassing. Tussen de aangelegde 'perken' kon het gras welig tieren en na de zomer het zaad laten vallen binnen het hele gebied. Daarom werd besloten een bredere strook gras rondom de idylle wat vaker te maaien. Gevraagd advies bij de Cruydhoeck (de zadenleverancier) was om wat vroeger het hele gebied te maaien en af te voeren, om de zaadval voor te zijn. Bij verdere navraag bleek dat vergrassing in feite overal een probleem is.

Het derde jaar 2022

Qua vlindersucces werd dit het jaar van de terugkeer van de **Kleine Vos**: met negen exemplaren! Voor de kenners een hele geruststelling en gelukkig was dit in heel Zeeland het beeld. Ook deze soort

kent schommelende aantallen over de jaren met pieken en dalen. Die fluctuaties zijn in feite normaal in de natuur, maar bij sterk dalende cijfers tot nul weet je vooraf nooit zeker of de 'gewasbeschermers' in de buurt het einde inluiden van een soort. Nieuwkomers dit jaar waren het **Oranjetipje** en het **Zwartsrietdikkopje**. De eerste heeft Pinksterbloem als waardplant, de tweede, het Zwartsrietdikkopje, heeft diverse grasachtigen als voorkeur. Aangezien het Zwartsrietdikkopje als ei overwintert is het belangrijk dat er gefaseerd gemaaid wordt, waarbij ook in de wintermaanden een deel van de vegetatie blijft staan. Daarnaast is een voldoende

groot nectaraanbod in de zomermaanden belangrijk voor de adulte vlinders en hier zijn gefaseerd maaien (en/of extensieve begrazing) gunstige maatregelen voor deze soort. Welnu, deze grassoorten zijn beschikbaar in de omringende dijken van de wallen en laten het belang zien van de centrale ligging van de Idylle in dit gebied. Ook het **Groot Koolwitje** had hier een slecht jaar en zakte van negentien exemplaren naar drie.

Voor de vergrassing werd opnieuw overleg gevoerd met de Cruydhoeck en anderen en geadviseerd werd om met een zgn. otop-frees een brede rand van zo'n 2m rond het hele gebied te bewerken: d.w.z. tot een diepte van 10cm worden de wortels van het gras omgewoeld en versneden. En zo gebeurde het door de afd. Openbare Orde van de Gemeente Veere. Wel met een onverwacht bijeffect het volgende seizoen...

Vandalisme : het informatiebord bij de ingang van de 'Stenen Beer' werd in september vernield; het lag in stukken tussen de bloemen. Gelukkig was het paneel met tekst en foto's nog heel. De daders bleven onbekend, maar omwonenden en de stadsraad hadden die week wel veel last gehad van luidruchtig dronken jongelui die door de 'donkere tunnel' naar het strandje gingen... en terug. De medewerkers van de gemeente hebben gelukkig al snel een nieuwe stelling gemaakt met het oude infopaneel ! Nu hadden we gekozen voor een andere plek, nl. aan de andere kant van het gebied bij de fietsstalling, waar veel (meer) mensen komen en kennis kunnen nemen van deze Vlinderidylle! Een voordeel bij een nadeel.

Verder verliepen de vier maandelijkse tellingen normaal. Als spin-off van deze actie is nog vermeldenswaardig dat o.a. een fruitteler in Aardenburg, *fam. Flikweert*, zich enthousiast aanmeldde om een oud stuk boomgaard (van 1000 oude perenbomen) om te toveren tot vlinderidylle! Dat bleek na het afplaggen en inzaaien meteen dat jaar al een groot succes, mede vanwege de vele rottende appels en peren rondom uit de nog goede boomgaard, die op platforms werden gelegd langs de paden met infoborden. In totaal meldden zich nog zes anderen in Zeeland voor aanleg van een Idylle!

Het vierde jaar 2023

Het voorjaar van dit jaar bleef erg droog, waardoor de gefreesde brede rand om het gebied langer kaal bleef dan het middendeel. Wel had de gemeentelijk medewerker *Walter van Spijk* nog extra

zonnebloemen ingezaaid langs de rand, zodat de kale 'vlakte' minder in het oog sprong. Maar helaas kreeg het ingewaaide zaad van de Akkerdistel (vanaf de dijk) als eerste grip op die kale rand en na de eerste regen kwam dan ook massaal deze distel op. Met als later gevolg dat de grote pluizenbollen met zaad over het hele gebied en de tuinen rondom werden uitgeblazen. Een lastige situatie. Maar goed, de mooie paarse bloemen van deze Akkerdistel vormen dan wel weer een uitstekende nectarbron voor

veel insecten, waaronder ook de vlinder. Qua beheer zijn de diepe penwortels van deze plant moeilijk te verwijderen en vermeerderen zich makkelijk bij pogingen tot het omspitten er van. Dit nieuw probleempje diende zich aan voor volgend jaar 2024.

Opvallend dit jaar is de achteruitgang van het **Bruin Zandoogje**, een voor Zeeland erg algemene soort. Het **Klein geaderd witje** is nu voor het tweede jaar afwezig, wat nog niet alles zegt, vanwege de bekende fluctuaties. De meeste andere gewone soorten zijn redelijk stabiel. Van het hier gehoopte en verwachte Landkaartje kan alleen gezegd worden dat zijn waardplant de Grote Brandnetel aanwezig is, net als de nectarbron het Biggekruid; blijkbaar is er geen populatie in de buurt die langs een aanvliegroute zou kunnen arriveren. Wel vreemd is de duidelijke val van de Atalanta, ook een zeer algemene soort. Het aantal liep terug in deze vier jaar van 38 en 61 naar zeven exemplaren. Dat kan het toeval zijn van de willekeurige teldagen... de biotoopindicatoren zijn ongewijzigd gebleven. Dit was dan het laatste jaar van dit project voor onze Werkgroep en per 01.01.2024 neemt de Gemeente Veere het over.

Dagpauwoog

Oranjetipje

Icarusblauwtje

Conclusies en aanbevelingen

Hieronder volgt het complete overzicht van de monitoring over de 4 jaren van dit project. Daarna volgen de interpretaties en resultaten.

TABEL 1 – Tellingen Vlinderidylle ‘Bastion Veere’ over 4 jaren :

SOORTEN	2020	2021	2022	2023	TOTAAL
1. Klein koolwitje	125	41	10	19	195
2. Groot koolwitje	7	19	3	12	41
3. Klein geaderd witje	4	1	0	0	5
4. Hooibeestje	6	11	6	2	25
5. Bont zandoogje	8	7	12	4	31
6. Bruin zandoogje	30	21	9	1	61
7. Oranje zandoogje	6	15	2	5	28
8. Icarusblauwtje	4	5	1	2	12
9. Bruin blauwtje	3	0	1	2	6
10. Boomblauwtje	13	2	2	2	19
11. Kleine vuurvlinder	1	0	0	1	2
12. Atalanta	38	61	3	7	109
13. Dagpauwoog	5	10	6	2	23
14. Citroentje	2	1	2	0	5
15. Gehakkelde Aurelia	1	6	4	4	15
16. Kleine vos	0	0	9 !	1	10
17. Distelvlinder	0	2	1	2	5
18. Zwartspriet Dikkopje	0	1	1	0	2
19. Gamma-uiltje	12	15	1	7	35
20. Oranjetipje	0	0	1	0	1
TOTAAL EXEMPLAREN :	265	218	74	73	630 ex

Teldata : Per seizoen werd vier maal geteld van half mei tot 1 september. Alleen op zonnige dagen met minimaal 17°C. Ook werden wel vele hommels, wilde bijen en zweefvliegen gezien, maar soorten en aantallen konden niet worden meegenomen. Alleen van de hommels werden de **Steen-, Aard- en Akkerhommel** herkend (we spreken dan van ‘complexen’, omdat ze niet exact op soort zijn te determineren).

Interpretatie van schommelende aantallen en factoren

Welke waarde hebben nu deze totaalcijfers van tabel 1 ? Kunnen we ze interpreteren als een afname van 265 in 2020 naar 73 in 2023 ? Lijkt het beeld dan dat door de aanleg van deze plek er zoveel minder vlinders zijn gekomen? Dat is natuurlijk niet het geval. Deels zijn deze vragen in de lopende tekst van de vier getelde jaren beantwoord: er was een te dichte begroeiing van sommige van de ingezaaide planten, waardoor m.n. de vlinders (i.t.t. de kleinere bijen en zweefvliegen) minder tot niet tussen hun waardplanten konden komen en dus geen eitjes konden afzetten. Dan gaat het hierbij alleen om de functie van waardplant per vlindersoort voor hun voortplanting ter plekke en NIET de functie van nectarbron. De waardplantfunctie komt in feite pas in de biodiversiteit van een groot gebied tot z'n recht, zoals bloemrijke graslanden of dijken. Wel kunnen we hier spreken van vergroting van de

biodiversiteit ter plekke: er is een grote bron van nectar bij gekomen en daar kwamen in totaal 20 soorten op af.

Trekkers en standsoorten

Maar wat we niet precies weten is welk percentage van deze vlinderaantallen voorbijtrekkend was : zeer aannemelijk is natuurlijk dat dit voor de passanten geldt van de eerste twee jaar. Alleen van de **Atalanta**, is vastgesteld waar een goede bestaande plek was voor de voortplanting (al van voor de aanleg van de Idylle) met Grote Brandnetel als waardplant. Daar heeft de Idylle alleen de functie van nectarleverancier vervuld. Dat geldt ook voor het **Boomblauwtje** (waardplant Klimop) en Hooibeestje (waardplanten zijn diverse grassen) Wel is duidelijk dat m.n. het **Klein Koolwitje** al in jaar 1 van de monitoring in hoog aantal langs kwam vlieg-en van elders (langstrekkende exemplaren werden regelmatig gezien langs de jacht-haven). Of er dan daadwerkelijk eitjes zijn afgezet in de Idylle is onbekend.

Voor enkele soorten kun je vrij zeker stellen dat het *voorbijtrekkers* zijn, omdat die

Paring van het Oranje Zandoogje.

gewoonlijk al over lange afstanden vliegen op zoek naar zowel nectar als naar nieuw afzetgebied voor het nageslacht: dit zijn i.i.g. **Citroentje, Oranjetipje, Distelvlinder** en **Kleine Vos**. De overige soorten kun je bestempelen als *standsoorten*, die waarschijnlijk in de directe omgeving al hun habitat hadden. Ook voor deze soorten had de Idylle een functie als nectarbron. en belangrijk is daarbij het maaibeheer: het zgn. ‘sinusbeheer’ wil zeggen dat wisselende delen per seizoen worden gemaaid danwel laten groeien voor eitjes en rupsen. En we hebben niet nader kunnen onderzoeken voor welke soorten de waardplanten in de Idylle hun functie hebben gehad t.b.v. de voortplanting. Een paar kleine, laagblijvende soorten werden helaas snel overwoekerd. Door alleen te tellen bij een minimum temperatuur van 20°C zijn de schommelingen in het weer van weinig invloed geweest (geen regen, geen windkracht, geen bewolking boven 2/8 %).

Ook al genoemd is de fluctuatie in aantallen bij veel soorten per jaar of per periode. De trends die door de Vlinderstichting jaarlijks worden bijgehouden en gepubliceerd worden berekend over een lange termijn van jaren. Daarvan is hier geen sprake. Kortom, geconcludeerd kan worden dat deze cijfers over vier jaren niet een beeld geven van voor- of achteruitgang van een soort of alle soorten bij elkaar die hier zijn gezien. Daarom is de biologische waarde van zo’n bloemrijke plek gering te noemen, los van de grotere context waarin sprake is van achteruitgang van diverse soorten. Zo bezien is elke extra plek waar nectar is te halen meegenomen !

De resultaten van verrichte arbeid en aanbeveling

De subsidieperiode van de Provincie Zeeland loopt tot 1 januari 2024. Maar om dit project te stoppen is zonde. Het monitoren van de soorten hoeft niet verder doorgezet te worden, want de aanwezige soorten lijken voldoende stabiel. Maar wat heeft dit initiatief nu 'per saldo' opgeleverd? Is het de moeite en het geld waard geweest? Voor een antwoord kijk ik naar twee facetten van dit project : 1^e. de biologische waarde c.q. het resultaat en 2^e. de educatieve waarde.

1^e. de biologische waarden :

- Qua natuurwaarde kun je zeggen dat een stuk vaak en glad gemaaid grasveld met zeer beperkte biodiversiteit is omgezet in grotere biodiversiteit van vlinders, bijen en andere soorten insecten. Daarbij laten we dan nog buiten beschouwing de wisselwerkingen met vogels, zoogdieren als de Egel en Mol, de wormen etc. etc. in dit kleine bloemrijke pareltje. En, alle beetjes helpen! Maar los van de mooie bloemenpracht voor de passanten, is het gebiedje bij het Bastion (I) alleen te vergelijken met een natuurlijk bloemrijk grasland als er sprake zou zijn van een uitbreiding bij de drassige laagte (II) en (in samenwerking met SLZ , St. Landschapsbeheer Zld) ook aan de overkant van de vest. Dan zou een robuuster deelgebied kunnen ontstaan, met als hoofdvraag c.q. afweging of er daadwerkelijk een grotere biodiversiteit zou kunnen worden gerealiseerd in een groter gebied voor nog meer dan de nu getelde 20 soorten vlinders. Aanbeveling is dan ook om in het vervolg het aangrenzende grasveld te betrekken met bijvoorbeeld het zgn. "sinusbeheer" waarbij wisselende delen van het gras ongemaaid blijven en kansen gaan bieden voor meer diverse plantengroei.

2^e. de educatieve waarde:

- Bovengenoemde beperkingen maken duidelijk dat hier met name een doel is gerealiseerd t.a.v. de bewustwording van mensen, dat we een bijdrage kunnen leveren aan de huidige achteruitgang van de insectenwereld een groot wereldwijd erkend probleem. De educatieve waarde van zo'n kleine vlinderidylle is tamelijk groot : vanaf de kinderen van de basisschool De Magdalon in stad Veere, die hier veel geleerd en gezien hebben, tot voorbijgangers (bewoners en toeristen) die ons vragen hebben gesteld. Het informatiebord gaf wel enige kennis, maar de gesprekken met uitleg van 'wat doen jullie hier nou' had nog grotere impact. Inmiddels heeft de Stadsraad Veere een nieuwe Groencommissie/werkgroep in het leven geroepen! Deze gaat samen met de Gemeente in de toekomst dit gebiedje mede onderhouden. En mooie kans voor meer groen en meer biodiversiteit in dat mooie stadje Veere !!!

Tot slot:

Rest mij iedereen te bedanken die hierboven in het eindverslag is genoemd en nauw betrokken was bij de brede diversiteit aan acties! Met name de samenwerking met de Gemeente Veere was voor onze kleine Werkgroep een noodzakelijke kwestie. In de personen van *Eelco van der Ven en Walter van Spijk* heb ik deze vier jaar erg prettig kunnen overleggen en samenwerken. Een hartelijke dank daarvoor is op z'n plaats hier. Ook *Marion Struik* van de Provincie past hartelijk dank voor de regeling van de subsidie, waardoor we in staat waren goed en verantwoord biologisch zaaigoed in te kopen (zonder coatinglaagje met bestrijding van 'plaaginsecten')! Zelfs kon financiële ondersteuning worden geboden voor de aanleg van een Vlinderidylle in Ovezande en Oostkapelle, die in deze periode van start gingen. Daarnaast heb ik veel gehad aan de ervaring en adviezen van zowel de landelijke Vlinderstichting, in de persoon van *Kars Veling* en van de firma Cruydhoeck in de persoon van *Thijs Gerritsen*, ook veel dank ben ik aan jullie verschuldigd. Prettig en goed contact met de Stadsraad Veere via *Nico van Rijswijk*

verliep prima en hun meedenken resulteerde uiteindelijk in een mooi initiatief inzake het nieuwe groenbeheer in stad Veere: een aardige spin-off van deze idyllische idylle. En ja, natuurlijk enige extra dank aan de naaste burens van deze Veerse Idylle, *Nely Houtekamer & Onno van Kleef*: dank voor de bezoeken aan jullie tuin, voor de koffie-uurtjes en de stimulerende gesprekken. We zagen ze goed vliegen want zonder hun bloemrijke tuin waren sommige aantallen in de tabellen minder hoog geweest. Het waren vier enerverende en fantastische jaren waarin ik veel nieuws heb kunnen leren over grondwaardes, afplaggen en onderhoud van een dergelijke bloemenplek en heb mogen samenwerken met een keur aan diverse mensen. Dank voor het vertrouwen, ook aan de mensen van mijn eigen Zeeuwse Werkgroep, en het meedenken.

Peter A. Geene

Oostkapelle, november 2023,

W : www.vlinlibzeeland.nl;

Klein gaderd witje

Bijlage

Speciaalmengsel Gemeente Veere - CruydtHoeck 2-10-2019

<i>Anthriscus sylvestris</i>	Fluitenkruid
<i>Bellis perennis</i>	Madeliefje
<i>Cardamine pratensis</i>	Pinksterbloem
<i>Daucus carota</i>	Peen
<i>Epilobium hirsutum</i>	Harig wilgenroosje
<i>Eupatorium cannabinum</i>	Koninginnekruid
<i>Geum urbanum</i>	Geel nagelkruid
<i>Heracleum sphondylium</i>	Gewone bereklauw
<i>Lotus pedunculatus</i>	Moerasrolklaver
<i>Plantago lanceolata</i>	Smalle weegbree
<i>Prunella vulgaris</i>	Gewone brunel
<i>Ranunculus acris</i>	Scherpe boterbloem
<i>Ranunculus repens</i>	Kruipende boterbloem
<i>Rhinanthus minor</i>	Kleine ratelaar
<i>Tanacetum vulgare</i>	Boerenwormkruid
<i>Trifolium dubium</i>	Kleine klaver
<i>Trifolium pratense</i>	Rode klaver
<i>Trifolium repens</i> FG	Witte klaver
<i>Vicia cracca</i>	Vogelwikke
<i>Vicia sativa subsp. nigra</i>	Smalle wikke
<i>Lythrum salicaria</i>	Grote kattenstaart
<i>Pulicaria dysenterica</i>	Heelblaadjes
<i>Papaver rhoeas</i>	Grote klaproos

Boomblauwtje vrouw

